

5. Před laryngálou s ḥaṭeṭem může být jen odpovídající plný vokál: תְּהִיָּה 'ona bude', אַחֲרֵי 'jiná'. Při posunu přízvuku jsou před laryngálou i za ní dva stejné plné vokály: תַּעֲבֹדוּן 'uděláte', לְהִיָּיָן 'ony budou', הִתְרַבַּת 'byla zpustošena'. § 169, 5.

§ 126. Souhlásky.

1. Původní *w*- na začátku slova přechází v *j*- (výjimka spojka ׀). § 175, 1.
2. *n* se k těsně následující souhlásce asimiluje jen někdy: יִפֵּל < *jinpel 'dává'. Srovn. § 172. (Někdy zůstává, na př. יִתֵּן 'dává' [hebr. יִתֵּן], po př. se zdvojená souhláska opět dissimiluje, viz 3.)
3. Uprostřed slova se někdy místo prvé ze zdvojených souhlásek objeví *n*: הַנְּעִל < **ha^cel*. Srovn. zde odst. 2. a § 172, § 178, 1.
4. Zdvojené souhlásky na konci slova se zjednodušují: *ḥajj > הֵי (plur. הֵיִן). Viz § 178: 1, 2; § 144: IV.
5. ° na konci slabiky se vysunuje a předchozí vokál se dluží: **ji^okul* > jēkul יֵאָכֵל § 173, 1.
6. O přesmyknutí a připodobnění *t* a sykavek viz § 167, odst. 2 a 4 na konci.
7. Sykavky a zubnice aramejské a hebrejské si odpovídají takto: Původním [v arabštině zachovaným] interdentalám *t̥* a *d̥* odpovídají v aramejštině dentály *t* a *d*, v hebrejštině sykavky š a z. Podobně původní emfatické interdentaly *t̥* a *d̥* daly v arabštině emfatické *ṭ* a *ḏ*, v aramejštině dentální *t* a emfatické *q* nebo *ḳ*, v hebrejštině splynuly obě v š. Aramejské původní sykavky *s*, *ś*, *š*, *z* odpovídají hebrejským, rovněž i původní dentály *t* a *d*.

- Pl. 1. -ānā (?) (אִתְּנָא doloženo jen u spony)
 2. m. -ēkōn (Dan) רַעֲיוֹנֵיכּוֹן
 2. f. nedoložena
 3. m. { -ēhōm (Ezr) רַעֲיוֹנֵיהֶם
 { -ēhōn (Ezr, Dan) רַעֲיוֹנֵיהוֹן
 3. f. -ēhēn (בֵּינֵיהֶן doloženo jen u předložky)

6. Tyto tvary mají suffix stejný jako u singuláru, jsou však rozšířeny o duální a plurální příznak -aj-. 2. sg. m. a 3. sg. f. se ve výslovnosti (q^{arē}) připodobnily tvarům při singulárů. -ē- v 2. a 3. os. plur. vzniklo z -aj-. V 3. sg. m. -ajhū > -aw > -ō; suffix v dissimilovaném tvaru (-hū >)-hī byl ještě navíc připojen.

7. Na rozdíl od hebrejštiny se k plurálům (většinou ženským) na -āt תּ připojují stejné suffixy jako k singulárům: na př.: אֲבֹתַי 'moji otcové', אֲרַחֲתֶךָ 'tvé stezky', אֲרַכְבָּתָהּ 'jeho koléna', מִנְחֹתֵיהֶן 'jejich oběti'.

§ 129. Význam a užívání osobních zájmen samostatných.

1. Ač jsou i v aramejštině osoby dostatečně určeny svými koncovkami, užívá se ještě osobních zájmen, někdy nadbytečně, někdy pro zpřesnění: וְאֵנָּה שָׁמְעַת 'a já jsem uslyšel', (Dan 5, 16). רוּחִי אֵנָּה דְנִיאל 'důch můj, (já), Danielův', (Dan 7, 15).

2. Velmi často slouží jako spona (kopula):

מִן אֲנוּן שְׂמָהּת גְּבָרִיא 'která jsou jména mužů' (Ezr 5, 4).

Při tom nemusí být ve shodě rodem a číslem:

אַתְּהָּ הוּא רֵאשָׁה 'ty (jsi) hlava' (Dan 2, 38).

§ 130. Význam a užívání osobních zájmen přívěsných (suffigovaných).

1. U sloves jako v hebrejštině.

2. U jmen podobně jako v hebrejštině.

§ 137. Tvoření jmen.

1. Původní dvojkonsonantní (שם), trojkonsonantní (מֶלֶךְ, אֶרֶץ, דְּבַר) a vícekonsonantní (חֶרֶטֶם).

2. Odvozená (A) z kořene

a) zdvojením středního radikálu: גִּבּוֹר 'hrdina',

b) opakováním třetího radikálu: רָעַעַן 'zelenající se',

c) opakováním druhého a třetího radikálu: שָׁפַרְפַּר 'úsvit',

d) opakováním celého dvojsouhláskového kořene: גִּלְגַּל 'kolo'.

(B) e) praefixy

α) ʾ-: אֶדְרַע [hebr. זְרוּעַ] 'paže',

δ) m-: מִשְׁכָּן 'obydlí', *מַעֲבָד 'dílo'. Též k tvoření infinitivu qalu (§ 164, 2),

η) t-: תְּדִירָא (st. emfat., od דִּיר) 'okruh',

β) h- a ζ) š- slouží k tvoření infinitivů kausativních slovesných kmenů haṣ̄'elu a šaṣ̄'elu: הַשְׁמִדָה 'zhubiti', שִׁבְּלָלָהּ 'dokončiti'.

(C) f) suffixy:

α) -āj [odpovídá hebr. -ī]: כְּדָמִי 'Chaldejský', בְּשָׂדָי 'prvý',

ε) -ān [hebr. -ān i > -ōn]: בְּנֵיךְ 'stavba', אֵילֶיךָ 'strom' [srovn. hebr. אֵילִיךָ],

ζ) -ōn [= hebr.]: רְעִיּוֹן 'myšlenka' (srovn. hebr. רְצוֹן),

η) -ī, st. constr. -īt: אַחֲרַי 'konec', אַחֲרֵית, 'konec',

θ) -ū, st. constr. -ūt: מַלְכוֹת 'království', מַלְכוּת, 'království',

κ) -ō, ʾ- (kanaanismus za -ā, הַ): רַבּוֹ 'daň', רַבּוֹ 'deset tisíc'.

§ 138. Rod jmen.

1. Aramejský rod mužský a ženský odpovídá hebrejskému.

- V. Haṣp̄'el a šaṣp̄'el jsou přechodné (יָתַב 'seděl', הוֹתַב 'usadil'), i někdy nepřechodné (הִצִּילָהּ 'měl úspěch').
- VI. Hištaṣp̄'al: jediný doklad má význam passivní: יִשְׁתַּכְּלְלוּן 'jsou dokončovány'.
- VII.—VIII. Passivní qal (= p^eil) a haṣp̄'al jsou čistě passivní: קָטְיִלָהּ 'byla zabita', הִסָּק 'byl zvednut' (od סָלַק 'vyšel').

§ 153. Časy.

1. Aramejské perfektum a imperfektum odpovídají přibližně hebrejským a arabským, t. j. perfektum děj konstatuje, imperfektum jej líčí (srovn. § 151, 1, c) a to tvarem i významem. Lze však říci, že tyto aramejské časy jsou poněkud bližší našemu pojetí časů než hebrejské časy.

2. Affixy perfekta:

Sg. 3. m. — —	Pl. 3. m. -ū ִּי-
3. f. -át ַת-	3. f. -ā ַה-
2. m. -tā, -t ַתְּ-, ַתְּ-	2. m. -tān ַתְּנִי-
2. f. nedoložena	2. f. nedoložena
1. -(e)t ַת-	1. -nā ַתְּנִי-, ַתְּנִי-

V 3. os. pl. je zachováno původní rozlišení rodů. — Koncovka 2. os. sg. m. se vyskytuje v tvaru redukovaném i neredukovaném. Affixy vokalické -ū, -ā jsou (na rozdíl od hebr.) nepřízvučné.

V 3. sg. f. se drží původní *t* [v hebr. jen před suffixy]. Koncovky 2. f. v biblické aramejštině nejsou doloženy. (2. sg. f. v elefantinských papyrech je יַתְּ (*tī*); 2. sg. pl. v pozdější židovské aramejštině -*tīn*.)